

Ursprungsfolken:

En tredjedel av de fattigaste i världen

I en rapport med statistik som FN sammanställt målas en mörk bild av situationen för världens ursprungsfolk upp: indianer i USA får lättare tuberkulos än övriga, aboriginer har 20 år kortare livslängd än majoriteten. Strupcancer och diabetes typ 2 är mycket vanligare hos ursprungsfolk.

I FN-rapporten *The State of the World's Indigenous Peoples* – Tillståndet hos världens ursprungsfolk – visas att ursprungsfolk ännu utsätts för en oproportionellt hög grad av fattigdom, hälsoproblem, kriminalitet och brott mot mänskliga rättigheter. Lars-Anders Baer, ledamot i FN:s Permanenta ursprungsfolksforum, presenterade rapporten på en presskonferens i Bryssel den 14 januari 2010.

Till ursprungsfolken hör cirka 370 miljoner av världens invånare idag, räknar man med. Ungefär fem procent alltså av jordens totala befolkning. Samtidigt tillhör en tredjedel av de 900 miljoner människor som tillhör extremt fattiga landsbygdsbefolkningar också ursprungsfolk. Statistiken i rapporten beskriver vad som medverkar

till det dåliga hälsotillståndet hos ursprungsfolk världen över.

Mediciner når ofta ej fram

Över hälften av vuxna över 35 år har diabetes, i vissa samhällen är det fråga om rena epidemier. Medelåldern hos ursprungsfolk är betydligt kortare i många länder: Australien och Nepal: 20 år kortare, Kanada: 17 år kortare, Guatemala: 13 år kortare, Nya Zeeland: elva år kortare, Panama: tio år kortare, Mexico: sex år kortare.

Tuberkulos drabbar fler fattiga och en stor del av dessa är ursprungsfolk. Mediciner når ofta inte fram till många samhällen. Ursprungsfolken drabbas oftare av dödsfall i samband med barnafödande, undernäring, hjärtsjukdomar, TBC, HIV/AIDS, malaria, missbruk, och självmord.

I en intervju med Jörgen Heikki från Sameradion senare i januari, konstaterade Lars Anders Baer att det antagligen är en överraskning för många att ursprungsfolken ofta är på samma nivå som folk i tredje världen. När det gäller hälsa ligger dock samerna bra till och det beror enligt Baer mycket på att samerna lyckats behålla sina traditionella livsmedel. Gruvor, vattenkraft och skogsskövling tränger dessutom

tillbaka ursprungsfolken från sina traditionella marker. I Sverige och Finland är detta ett allvarligt problem, i Norge är det bättre med detta, ansåg Lars Anders Baer.

Viktig rapport

FN-rapporten ger även åtskilliga exempel på omflyttningar, separering och fördrivningar av ursprungsfolk från deras landområden – däribland i Malaysia, Indonesien, Thailand, Hawaii, Rwanda, Burundi, Uganda, Kongo och Colombia.

– Det är en viktig rapport som tagits fram, säger Sametingets styrelseordförande Sara Larsson på Sametingets hemsida.

– Den visar bland annat att även i rika länder som USA och Kanada har urfolken en sämre hälsosituation. Det är nödvändigt för alla stater i världen – inklusive Sverige – att aktivt arbeta för att urfolkens marginalisering bryts.

Henrik Persson

Mer information:

www.sr.se/cgi-bin/sameradion/nyheter/artikel.asp?artikel=3369687
www.sametinget.se/11945
www.un.org/esa/socdev/unpfii/en/sowip.html

En aeta-kvinna från inlandet vid Panay-ön på Filippinerna. Aeta är ett av ursprungsfolken på Filippinerna. Foto: Ken Ilio/Wikimedia Commons

Aboriginman från Australien: David Gurlpilil Ridjimiril Dalaihnngu (1953-2008). Han var en australisk traditionell dansare och skådespelare. Foto: Stephen Michael Barnett/Wikimedia Commons